

Studija slučaja:
Saradnja nastavnika iz medicinske škole na Zvezdari sa ostalim
akterima školskog života
(Izveštaj)

Nastavnik: Marina Simović

Beograd, 2021.

Izveštaj

Izveštaj posvećen učenicima koji će zauvek ostati simbol jednog vremena kada su nesebično davali svoj doprinos onda kada je bilo najpotrebnije i napravili iskorak ka nečem većem.

Složeni i promenjivi faktori u savremenom društvu nameću situaciju u kojoj porodica i škola, kao dva ključna razvojna okruženja, ne mogu na adekvatan način da funkcionišu jedna bez druge jer nemaju dovoljno kapaciteta da samostalno, bez pomoći i angažmana druge strane, ispune svoju vaspitnoobrazovnu ulogu u pripremi mladih za konstruktino obavljanje njihovih budućih uloga (Elias, Bryan, Patrikakou & Weissberg, 2003; Pašalić-Kreso, 2004). U takvim uslovima, pitanje načina povezivanja porodice i škole postaje aktuelna pedagoška tematika koja predstavlja poseban izazov za obrazovnu politiku i zaokuplja sve veću pažnju brojnih istraživača, edukatora i praktičara sa ciljem da se ukaže na značaj partnerstva porodice i škole, kao i potrebu aktivnijeg i efikasnijeg angažovanja svih agenasa socijalizacije sa ciljem postizanja što pravilnijeg razvoja dece. Za uspešno funkcionisanje školske institucije neophodna je komunikacija između članova školskog kolektiva, učenika, roditelja, lokalne zajednice i institucija u njenom okruženju. Ovaj slučaj saradnje sam odabrala na osnovu ličnog iskustva kao nastavnik Srednje medicinske škole na Zvezdari. Inspirisana saradnjom na nivou škola-roditelji-zdravstveni sistem rešila sam da vam prenesem iskustvo sa Sajma gde su učenici sa nastavnicima zdravstvene nege učestvovali u masovnoj vakcinacije populacije na teritoriji grada Beograda. Posebnu zahvalnost dugujemo roditeljima učenika koji su nesebično želeli da njihova deca učestvuju u pomenutom globalnom projektu vakcinacije protiv Covid-19. Posebna čast pripada divnom i plemenitom kolektivu medicinske škole na Zvezdari, nastavnicima Danki Radosavljević, Aleksandri Hristić, Maji Đuričić, Emiliji Blagojević, Biljani Tošić, Ljiljani Kuzmanović i Mileni Tomašević .

Kao nastavnik na predmetu Zdravstvena nega sam sa učenicima 4. razreda smera medicinska sestra – tehničar imala zadatak da pomognem učenicima u savladavanju gradiva iz nastavnog programa, a uporedo smo svaki čas diskutovali o svakodnevnoj epidemiološkoj i zdravstvenoj situaciji. Budući da su učenicima praksa i radno iskustvo od suštinskog značaja za buduću profesiju, Ministarstvo prosvete i zdravlja su dozvolili da svi učenici završnih godina mogu volontirati pri masovnoj vakcinaciji i tako se odlučiti za plemenit gest ali i bliži korak ka budućoj profesiji. Uprava škole je odlučila da učenicima omogući volonterski rad.

Učenici nisu krili svoja oduševljenja i hitro su želeli da što pre pristupe volontiranju. Medicinske sestre koje su zaposlene u domovi zdravlja širom Beograda, i koja je u tom trenutku bila angažovana u jednoj od COVID ambulanti na teritoriji grada, podelile su višemesečno iskustvo sa našim učenicima. Smatrala sam da će ona imati dosta korisnih informacija i saveta za svoje buduće kolege. Iako učenici ovog obrazovnog profila imaju vežbe i praksu u bolnicama i domovima zdravlja, smatram da je izuzetno važno da i medicinske sestre koje su bile u crvenoj zoni uključimo u proces obrazovanja učenika da taj proces bude dvosmeran i kontinuiran. Iako predajem u školi samo 5 meseci, i sama sam ne tako davno bila u učeničkoj klupi, i u jednu stvar sam apsolutno sigurna: učenici žele da čuju o neposrednom iskustvu i praksi, što se ne može tek tako naći u školskim knjigama.

Postoji mnogo razloga za građenje partnerskog odnosa između porodice, škole i zajednice. Partnerstvo poboljšava školske programe i školsku klimu, obezbeđuje podršku za razvoj porodice i razvoj roditeljskih veština, obezbeđuje povezivanje porodica u školi i zajednici, unapređuje rad nastavnika itd. Ipak, glavni razlog za građenje ovakve vrste partnerstva jeste težnja da se deci/učenicima obezbedi podržavajuće i negujuće okruženje za njihov razvoj (Epstein, 1995).

- 1) uzajamno uvažavanje znanja i veština,
- 2) iskrena i jasna komunikacija,
- 3) otvorena i dvosmerna razmena informacija,
- 4) uzajamno dogovaranje ciljeva i

5) zajedničko planiranje i donošenje odluka (Vosler-Hunter, 1989, prema: Kimberly & Christenson, 2000).

Budući da interesovanja za vakcinaciju velika, mala edukacija i predavanje za učenike bili su skraćeni, ali potrudili smo se da budemo što efikasniji. Učenicima samo već na početku volontiranja i upoznavanja sa radom obavestili da sve što ih zanima mogu pitati zaposlene radnike, kao i nas naravno koji smo tu za njih. Medicinske sestre su približiti svoju svakodnevicu – kako izgleda jedan radni dan medicinske sestre u COVID sistemu naše zemlje.

Diskusija je bila izrazito sadržajna, a pitanja učenika su oduševila i medicinske radnike. Jednoj učenici je čak i ponudila da je odmah sutradan zameni na svom radnom mestu!

Ostatak dana učenici su proveli vredni radom, pokazali su zaniteresovanost i volju. Da volju, koja nije opadala ni posle 7h vrednog angažovanja. Učenici su imali slobodno vreme koje su provodili razmenjući iskustva i međusobno druženje. Postali su jedan mali kolektiv, pun profesionalaca a najpre dobrih ljudi u kome vlada kohezija i kooperativnost. Nastavnici su bili zaduženi sa kordinaciju učenika, učenici su već prvih dana pokazali organizacione sposobnosti. Preraspodelu zadataka su vršili sami uz nadzor nastavnika, ali veoma posvećeno i stručno. Potrebno je izdvojiti veštinu komunikacije i empatiju koje su dominirale kod učenika. Veliki uspeh je kada nastavnik uvidi raspon emocija koje se kreću od početne zabrinutosti do pokazivanja liderstva u svom domenu posla.

Slika 1.1. Nastavnik Danka Radosavljević sa učenicima svog razreda.

Pogled u budućnost i razvijanje vaspitno-obrazovne prakse:

Na osnovu svog iskustva i pišući ovaj izveštaj, javile su mi se i određene ideje za budući nastavnički rad. Jedan od njih je saradnja roditelja-medicinskih radnika i učenika. Ako se radi o sličnoj vrsti saradnje, odnosno poseti roditelja času uz gostujuće predavanje, izlaganje roditelja bi mogle da prate određene fotografije u vidu slajdova, koje će učenicima ilustrovati predmet diskusije. Takođe, na samom početku časa se učenicima može saopštiti koliko tačno vremena će gost – predavač držati izlaganje, a koliko vremena će preostati učenicima za uključenje u nastavu.

Tako bismo osigurali da se predviđeno vreme poštuje. Za vreme izlaganja, učenici bi mogli da napišu na papirićima eventualna pitanja koja imaju i da ih dostave nastavniku, koji će ih sortirati i na kraju postaviti predavaču, u ime učenika. Takođe, na kraju časa učenici bi anonimno mogli da napišu kratku vrstu evaluacije. Da li im se čas i gostujuće izlaganje dopalo, da li imaju neki savet ili primedbu za predavača ili nastavnika, da li su dobili odgovor na svoje pitanje, i da li bi i o čemu želeli da slušaju na nekom budućem gostujućem predavanju. Ovakva vrsta saradnje će biti nastavljena tokom narednog polugodišta, čim se za to budu stekli uslovi.

Prilikom razgovora sa medicinskom sestrom razgovarali smo o aktuelnim problemima sa kojima se susrećemo u nastavi i savladavanju gradiva. Učenici su davali predloge o tome na koji način bi nastava predmeta Zdravstvena nega mogla da se unapredi, kao i šta bi im bilo od najveće pomoći vezano za lakše upoznavanje i prihvatanje njihove buduće profesionalne uloge - medicinskog radnika. Učenici su izložili kao trenutni problem mali broj časova praktične nastave u odnosu na broj časova teorijske nastave, preobimnost gradiva, nedovoljno vreme koje imaju na raspolaganju kako bi mogli da se upoznaju sa svim pojedinostima koje se odnose na praktični rad,

Slika 1.2. Učenici četvrte godine i ja.

Ja kao nastavnik sam izložila kao problem činjenicu da neki učenici nedovoljno razumeju gradivo, način na koji se obavljaju određene procedure u radu medicinskog radnika i skloni su mehaničkom učenju. Jedan broj učenika je potvrdio da sebe pronalazi u navedenom opisu.

Naša gošća je napomenula da može da nam izađe u susret u tom smislu što će omogućiti volontiranje jednog broja zainteresovanih učenika i posvetiti im svoje vreme, sa ciljem da im objasni sve ono što im prilikom učenja gradiva nije bilo dovoljno jasno, a nije bilo prilike da to naučimo na praksi, zbog ograničenih resursa u ustanovi u kojoj se praksa odvija, nedostatka vremena ili prevelikog broja učenika na praksi.

Sa tim ciljem, pristupili smo sledećoj proceduri:

1. **Formiranje akcionog tima** – Članovi akcionog tima preuzimaju odgovornost za procenu dosadašnje prakse (šta konkretno predstavlja problem na kome treba raditi, šta učenici ne razumeju dovoljno dobro, šta je najrelevantnije za njihov burući rad), organizuju mogućnosti za nove partnerske odnose, sprovode odabrane aktivnosti i procenjuju naredne korake koji bi unapredili partnersko delovanje. Akcioni tim čine tri nastavnika medicinskih predmeta, tri roditelja, dva učenika (odabrali smo one sa odličnim ocenama, koji važe za dobre drugove). Lider akcionog tima je predsednica odeljenske zajednice koju poštuju ostali učenici, ima dobre komunikacijske veštine i razume i poznaje principe partnerskog pristupa. Iako članovi akcionog tima kreiraju i vode program partnerstva, neophodno je da pomoć u realizaciji programa pruže i svi ostali nastavnici, učenici, roditelji, članovi zajednice.

2. **Pribavljanje sredstava i drugih oblika podrške** – obezbeđivanje državnih i lokalnih izvora finansiranja i različitih fondova koji bi podržali razvoj i implementaciju programa partnerstva. Ova sredstva zaista nisu prevelika, odnosila su se na kupovinu zaštitne opreme, pošto su naši učenici dali saglasnost da će u svrhu svog stručnog usavršavanja i davanja doprinosa zajednici, volontirati u kovid bolnicama.

3. **Identifikovanje polaznih tačaka** – polazna osnova treba su bili primeri dobre prakse koje smo sistematizovali, vodeći računa o dosadašnjim iskustvima, ali i prikupljajući informacije o zapažanjima nastavnika, roditelja, članova zajednice i učenika. Ukratko rečeno, potrebno je sagledati s jedne strane, aktuelne snage, a s druge strane, potrebne promene, kako bi se unapredilo partnersko delovanje.

Takođe je potrebno sagledati kakva su očekivanja svih partnera i na koji način raditi na povećanju osećaja pripadnosti zajednici koja radi na unapređenju znanja učenika, kao važne komponente za partnersko delovanje. Sa tim ciljem, razmotrili smo slične programe koji su do sad realizovani u zemljama u okruženju, teškoće na koje su učesnici programa nailazili, sredstva koja su im bila neophodna, rizične situacije sa kojima su se susretali, i nakon toga, napravili dobar plan kako da predvidimo sve ove činioce i pripremimo adekvatne odgovore.

4. Razvoj jednogodišnjeg akcionog plana. Jednogodišnji plan sadrži konkretne korake i detaljan plan o vremenu i nosiocima realizacije određenih aktivnosti.

Izrađen je u saradnji između nastavnika medicinskih predmeta, roditelja (jedna majka je medicinska sestra po zanimanju), članova odeljenske zajednice, a zatim je dat na uvid Školskom odboru, Savetu roditelja, nastavnicima, učenicima i roditeljima. Nakon dobijanja povratne informacije o prihvatljivosti predviđenih aktivnosti, akcioni tim se usredsređuje na detalje programa, razvoj kadrova i utvrđivanje načina evaluacije efekata realizacije programa partnerstva. U proceni efekata programa učestvovaće nastavnici medicinskih predmeta koji će pratiti stručno napredovanje učenika, medicinsko osoblje koje će pratiti njihovo angažovanje prilikom volontiranja i ostvarenost u profesionalnoj ulozi, kao i članovi odeljenske zajednice koji će napraviti procenu u kojoj meri znanja stečena prilikom volontiranja znaju da prenesu svojim vršnjacima na praksi i prilikom teorijskog učenja.

5. Nastavak planiranja i rada – akcioni tim bi trebalo da jednom godišnje predstavi rezultate rada, a poželjno bi bilo i organizovanje godišnje konferencije za sve medicinske škole u Srbiji. Cilj je da nastavnici, roditelji, učenici i članovi lokalne zajednice budu upoznati da postignutim rezultatima, da se diskutuje o eventualnim teškoćama i iznesu ideje za unapređenje partnerskog delovanja u narednom periodu. Sa tim ciljem, predložićemo Ministarstvu prosvete i Ministarstvu zdravlja da nam obezbede sredstva za održavanje konferencije, čiji su ciljevi prethodno navedeni.

Slika 1.3. Nastavnik Aleksandra Hristić sa učenicima

Slika1.4. Nastavnik Maja Đuričić sa kolegicom Dankom Radosavljević

Slika 1.5. Nastavnik Emilija Blagojević sa kolegicom Majom Đuričić.

Slika 1.6. Nastavnik Biljana Tošić sa kolegicom Dankom Radosavljević

Osvrt na saradnju i fotofrafije učenika koje plene svojom organizacijom i posvećenim radom:

Na kraju, smatram da je ovo bio jedan uspešan primer saradnje kroz razgovor medicinske sestre i učenika. Zajedničkom radnjom (realizacija časa) smo, uz učestvovanje učenika u nastavi, došli do zajedničkog cilja i informisali učenike o trenutnom stanju i uslovima u kojima radi jedna medicinska sestra angažovana u COVID sistemu Republike Srbije.

Ovaj program partnerstva ima za cilj i jačanje medicinske etike kod budućih medicinskih radnika, aktivno uključivanje roditelja u profesionalno osposobljavanje mladih generacija, davanje doprinosa društvenoj zajednici i kolegama, medicinskim radnicima, koji su u COVID bolnicama izloženi velikim pritiscima i napornom radu. Mišljenja smo da naš program može da da veoma dobre rezultate u unapređenju znanja učenika i osposobljavanju za njihovu buduću profesionalnu ulogu. Finansijska ulaganja za ostvarenje ovih ciljeva nisu prevelika. Korist za društvo u celini i budućnost mladih generacija je mnogostruko veća u odnosu na uloženi trud, novčana sredstva i zalaganje svih članova tima.

Prijateljstvo, kolegijalnost, autentičnost, jedinstvo, kohezija i kooperativnost samo su neke od karakteristika koje krasi ove mlade ljude i buduće velike profesionalce!

Literatura:

Elias, M. J., Bryan, K., Patrikakou, E. N. & Weissberg R. P. (2003). Challenges in Creating Effective Home-School Partnerships in Adolescence: Promising Paths for Collaboration. *The School Community Journal*, 13(1), 133-153.

Epstein, J. L. (1995). School/ Family/Community Partnerships. Caring for the Children We Share. *Phi Delta Kappan*, 76(9), 701-712.

Kimberly S. A. & Christenson, S. L. (2000). Trust and the Family–School Relationship Examination of Parent–Teacher Differences in Elementary and Secondary Grades. *Journal of School Psychology*, 38(5), 477–497. Pašalić-Kreso, A. (2012). Koordinate obiteljsk

Pašalić-Kreso, A. (2012). Koordinate obiteljskog odgoja. Sarajevo: Filozofski fakultet.